

Van de redactie...

De VTB trapt dit jaar in januari af met de Tropical Forest Career Night, een succesvol en goed bezocht evenement. De Algemene Ledenvergadering volgde op 20 februari. Zoals gebruikelijk werd deze voorafgegaan door een inhoudelijke bijeenkomst, waarbij deze keer illegale en informele houtkap onder de loep werden genomen. In deze nieuwsbrief treft u een kort verslag van de ALV. Een uitgebreider verslag volgt via de listserver.

Onlangs verscheen het nieuwe boek van VTB-lid Meindert Brouwer over de regenwouden in het Congobekken. Omdat het wederom een prachtig werk is geworden is wilden we als redactie meer weten. Aanleiding dus voor een interview met de schrijver.

Verder treft u in dit nummer een column van Marjolein Mooij, student Forest and Nature Conservation aan de WUR. Ze blikt daarin terug op haar verblijf bij een traditionele gemeenschap in de Braziliaanse Amazone, alwaar ze onderzocht hoe die mensen de natuurlijke hulpbronnen in hun omgeving gebruiken.

En dan tot slot, na de introductie eind vorig jaar heeft STIP certificering, met 32 aangesloten bedrijven, een vliegende start gemaakt. Wij waren benieuwd wat STIP nu eigenlijk inhoudt en waarom dit systeem aanslaat. Oscar van Doorn, directeur van SHR, legt in dit nummer uit waarom STIP voor bedrijven zo interessant is.

We wensen u veel leesplezier!

Verslag ALV 2018

Op 20 februari, tijdens de ALV, hebben bestuur en leden het afgelopen verenigingsjaar weer grondig geëvalueerd. Ditmaal in Wageningen, op de WUR-campus. Voorafgaand aan het huishoudelijke deel van de ALV organiseerden we een seminar over *'Huidige perspectieven op illegale, informele en criminele houtkap'*. Verina Ingram van de VTB-activiteitencommissie introduceerde het thema door uit te diepen wat *'illegale houtkap'* precies inhoudt. Ze besprak dit aan de hand van een recent IUFRO rapport, waarin een typologie van illegale activiteiten is beschreven. Denk daarbij aan *'violations of public trust'*, zoals het gebruik van chantage en bedreiging om boetes te voorkomen, *'violations of public, communal or private ownership rights'* zoals illegale

kap op land van inheemse bevolking, en *'violations of forest management regulations'*, zoals houtkap zonder een geautoriseerd plan, of houtkap in beschermde gebieden.

Vervolgens ging Iola Leal Riesco, governance expert bij het European Forestry Institute, uitvoerig in op de EU-strategie om illegale houtkap te verminderen. Ze besprak de transparancy commitments die gemaakt zijn, de verantwoordelijkheid van overheden, de rol van FLEGT, en verschillende uitdagingen waar de EU nu mee wordt geconfronteerd, zoals de langzame institutionele verandering die plaatsvindt door verschillende agenda's van de EU en hout-producerende landen, en daarnaast het betrekken houden van stakeholders in de lange processen die nodig zijn voor verandering. Als voorbeeld gaf Iola dat de EU graag verandering ziet (licences) binnen de 3 tot 4 jarige tijdsschaal waarop de EU werkt, maar dat dit niet mogelijk is, tenzij standaarden verlaagd worden.

"The EUTR is only as good as its enforcement"

Shirleen Chin, managing director van de consultancy Green Transparency, trok een vergelijking van de EUTR met de Lacey Act, een Amerikaanse wet die sinds 1900 de illegale handel in wildlife verbiedt. In 2008 werd de Lacey Act uitgebreid zodat ook planten en plant-producten, zoals hout en papier, onder de wetgeving vallen. Chin besprak de implicaties van deze wet, en illustreerde de praktijk aan de hand van twee Amerikaanse gevallen; Gibson Guitars en vloerenhandel Lumber Liquidators. Beiden werden berecht vanwege het gebruik van illegaal hout. Dit soort wetgeving werkt alleen wanneer een goede handhaving gewaarborgd is: "The EUTR is only as good as its enforcement", aldus Chin.

Een interessante discussie volgde, waarin verschillende perspectieven op het thema de revue passeerden, zoals de rol van lokale gemeenschappen, de vraag of FLEGT verbreed zou kunnen worden naar andere grondstoffen, en waar we inmiddels staan in de implementatie en handhaving van EUTR.

Het huishoudelijke deel van de avond ging met name over de nieuwe meerjarenvisie 2018-2028 waar het bestuur de afgelopen maanden aan gewerkt heeft. Onze voorzitter Jaap van der Waarde presenteerde hiervan de hoofdlijnen. Er werd onder andere een vernieuwde visie besproken. Omdat de VTB tegenwoordig actief is in een werkveld dat breder is dan alleen bosbouw, wil de VTB dat deze andere relevante (economische) sectoren actief kunnen participeren in de VTB

Column: De rijkdommen van het Amazonewoud

Door: Marjolein Mooij

Van oktober 2017 tot januari 2018 verbleef ik in Brazilië. Vanuit het stadje Cruzeiro do Sul, gelegen in een uithoek van het land en midden in het Amazonewoud, maakte ik uitstapjes naar het Reserva Extrativista Riozinho da Liberdade. In dit extractivistenreservaat woont een traditionele gemeenschap van vroegere rubberappers, die tegenwoordig voornamelijk leeft van jagen en verzamelen. Ik verbleef regelmatig een paar dagen bij de inwoners en probeerde er voor mijn thesonderzoek achter te komen hoe zij hun natuurlijke hulpbronnen gebruiken.

Als ik terugdenk aan mijn tijd in het reservaat is een van de dingen die me het meest bij is gebleven de hoeveelheid verschillende bosproducten die de bewoners kenden en gebruikten. Alleen al tijdens mijn eerste week heb ik watermeloen gegeten die op de rivierstranden gekweekt werd, 'wijn' gedronken

van een vrucht die er voor mij oneetbaar uit zag en op wandelingen minstens vijf verschillende soorten fruit leren kennen. Hoewel geld voor veel inwoners geen grote rol speelt (alles wat ze nodig hebben bevindt zich immers om hen heen), zijn er veel mensen die een beetje bijverdienen met het verkopen van producten gemaakt van de cassavewortel. Met name farinha, bloem gemaakt van verhitte cassave, is een populair exportproduct.

Het nadeel van de farinhahandel is dat de productie van farinha fysiek zwaar is en dat onderlinge concurrentie oplaait wanneer alle inwoners van een reservaat hetzelfde product verkopen. Het overheidsinstituut ICMBio (Instituto Chico Mendes de Conservação da Biodiversidade), waar ik mee samenwerkte, helpt inwoners met het bedenken van alternatieve producten die verkocht kunnen worden. Ik heb een paar voorlichtingsbijeenkomsten in het reservaat bijgewoond. Hier kregen de inwoners bijvoorbeeld afbeeldingen te zien van

verschillende soorten olie die ze uit vruchten konden winnen en die in de stad populair waren als schoonheidsproducten. Ook werd hen voorgesteld hoe ze het beste zeep konden maken van bosproducten. De reacties uit de gemeenschap waren overwegend positief, maar waarschijnlijk gaat er nog wel wat tijd overheen voor de omslag naar andere producten dan farinha gemaakt gaat worden.

De inwoners van dit reservaat maken dagelijks gebruik van het regenwoud om hen heen en kennen het bos als geen ander. Als zij nog hulp kunnen gebruiken met het ontwikkelen van producten gemaakt uit grondstoffen gevonden in het bos, hoe weinig moeten wij Westerlingen dan wel niet weten? Als de intrinsieke waarde van regenwouden niet genoeg argument voor haar bescherming is, bedenk dan dat regenwouden een onbekende, ongekende schat aan rijkdommen bevatten!

en daarmee de doelgroep zowel verbreden als verbinden. Er is daarom gekozen voor een focus op boslandschappen in plaats van bosbouw (Visie 2018-2028: 'Over 10 jaar is de VTB een verrijkend en verbindend platform voor mensen die interesse hebben in tropische boslandschappen'). Verder werd een focus op een aantal thema's voor kennisactiviteiten voorgesteld: bosbouw, beschermde gebieden, restauratie, klimaatadaptatie, agro-industrie, lokale gemeenschappen & inheemse bevolking, de economische waarde van tropische boslandschappen, en (inter)nationaal beleid en beleidsinstrumenten. Om ervoor te zorgen dat dergelijke relevante thema's jaarlijks terugkomen in VTB-activiteiten, zal het bestuur samen met de commissies elk jaar op een aantal thema's inzetten. Ook stelde het bestuur nieuwe type activiteiten voor zoals webinars, om de toegankelijkheid voor leden in het buitenland te vergroten. Na een uitgebreide discussie werd de meerjarenvisie door de ALV goedgekeurd. Verder presenteerden de commissies hun plannen voor 2018, en werd Bernd Slesazeck na jaren van trouwe dienst gedechargeerd als penningmeester. Mathijs van der Sanden, de kandidaat-penningmeester, stelde zich voor en presenteerde de begroting. Mathijs heeft zich na de ALV helaas toch moeten terugtrekken uit het bestuur wegens persoonlijke omstandigheden. Het bestuur is op dit moment op zoek naar een nieuwe penningmeester en algemene bestuursleden, dus heb je interesse, meld je dan aan!

Als bestuur kijken we terug op een geslaagde avond waarin we uitgebreid de kans hebben gehad in gesprek te gaan over de vereniging met de aanwezige leden. Ieder die aanwezig was bedankt voor de input, we gaan er mee aan de slag!

■ Dorith Vermunt, secretaris VTB

Central African Forests Forever

Interview met Meindert Brouwer, schrijver

Voor deze editie van de VTB-nieuwsbrief interviewde de redactie VTB-lid Meindert Brouwer. Met zijn boeken wil Meindert ideeën uitdragen die goed zijn voor natuurbehoud, met name behoud van tropisch regenwoud. Naar eigen zeggen werkt hij als 'interface tussen de wetenschap en het algemeen publiek'. Onlangs is zijn nieuwste boek verschenen: *Central African Forests Forever*.

Beste Meindert, voor we het over je nieuwste boek hebben even een terugblik op je eerdere boeken, *Amazon Your Business* (2007) en *The Ecosystem Promise* (2012). Wat wilde je met deze boeken bereiken en wat was de impact?

Amazon Your Business was de eerste gids voor duurzame non-timber forest products (NTFPs) uit de regenwouden van alle landen van het Amazonegebied. Mijn boodschap aan ondernemers was: als je in duurzame NTFP's uit de Amazone investeert, kun je in één keer drie goede dingen doen. Geld verdienen, armoede bestrijden en natuur beschermen door de verzamelaars van de ingrediënten fatsoenlijk te betalen, die op hun beurt het stuk regenwoud zullen willen beschermen waaruit zij dankzij de ingrediënten een goed inkomen halen. Het boek werd in vier talen uitgebracht, in 88 landen gedistribueerd en leidde tot interesse in NTFP's bij 16 kleine en grote ondernemingen in Europa. The Ecosystem Promise was bedoeld voor ondernemers en politici. Met voorbeelden uit de hele wereld wilde ik aantonen dat het goed is voor de economie om te

investeren in natuurbehoud. Er was veel interesse en ik werd uitgenodigd voor lezingen op internationale conferenties. Met name beleidsmakers in Zuidoost-Azië kochten het boek als input voor economische beleidsontwikkeling. Dat gaf mij veel voldoening. Het werd uiteindelijk naar 106 landen gedistribueerd. De algehele impact van beide boeken is lastig vast te stellen, de boeken hebben in ieder geval bijgedragen aan wereldwijde zichtbaarheid voor de thema's en voor alle (lokale) belanghebbenden.

Dan over naar je nieuwe boek *Central African Forests Forever*. Een boek "dat kansen en oplossingen biedt voor het behoud en duurzaam gebruik van het regenwoud in het Congobekken." Wat was je motivatie voor het schrijven van dit boek?

Op een conferentie vroeg iemand uit Afrika of ik een boek wilde schrijven over het regenwoud in centraal Afrika om daar bekendheid aan te geven. Ik beloofde dat te doen, zodoende.

Wat is het doel van *Central African Forests Forever*?

Dit boek heeft drie doelen, het eerste doel is om meer bekendheid te geven aan het Congobekken regenwoud. Mensen binnen ons vakgebied kennen het natuurlijk maar in Europa en in Noord-Amerika denken de mensen bij het woord regenwoud alleen aan de Amazone, het Congo Bekken regenwoud kennen ze niet. Daarom wil ik beleidsmakers, ondernemers, investeerders, studenten en het grote publiek inspireren over het belang van het Congobekken regenwoud voor het welzijn van de mensen die er wonen, voor Afrika en voor de wereld. De Franse editie van het boek wordt vooral in centraal Afrika gedistribueerd, het tweede doel is namelijk de in het boek gepresenteerde best

practices en innovatieve denkrichtingen daar uit te dragen. In het boek komen vrijwel alleen Afrikaanse wetenschappers en bosbewoners aan het woord, waaronder ook vrouwen, die in ruraal Afrika helaas nauwelijks iets te vertellen hebben. Het derde en uiteindelijke doel is het stimuleren van investeringen in behoud van bossen en biodiversiteit, duurzaam bosbeheer en duurzame economische ontwikkeling in centraal Afrika.

Wat staat er op de planning nu het boek af is?

Nu ben ik vooral bezig met promotie en distributie in Europa en Noord-Amerika. Het boek heeft in het buitenland al op tafel gelegen bij besprekingen over financiering van bosbehoud in het Congo Bekken. Dat is precies de bedoeling. Het boek is een communicatie-instrument en geen doel op zich. Daarnaast zoek ik financiering voor verspreiding van boeken onder lokale NGOs en bosopleidingen in landen in centraal Afrika. Zodat zij kunnen profiteren van de kennis, ervaring en nieuwe ideeën van andere Afrikanen in het boek. Daarnaast zoek ik financiering om het boek openlijk beschikbaar online te zetten. Die financiering is nodig om mijn investering in de productie van het boek enigszins terug te verdienen. Over een eventueel nieuw boek wil ik nog geen uitspraken doen.

De openingspagina's van alle hoofdstukken in het boek *Central African Forests Forever* en reviews zijn te vinden op www.centralafricanforests.org. ■

STIP certificering

Door: Oscar van Doorn, directeur SHR

Boscificering is al jaren een begrip. De certificatie bevestigt dat de bossen duurzaam worden beheerd. Boscertificeringssystemen hebben er naast stimulering van duurzaam beheerd bos ook voor gezorgd dat de houtverwerkende industrie de mogelijkheid kreeg haar imago te verbeteren. Eigenlijk zijn er maar twee grote “merken” die duurzaam bos-certificatie mogelijk maken: FSC en PEFC. Beide merken dragen bij aan de voordelen zoals eerder aangegeven. Bedrijven die duurzaam gecertificeerd hout aankopen kiezen een van de twee of beide merken. Om naar de markt te kunnen verklaren dat het hout in een product van duurzame herkomst is dient het bedrijf Chain of Custody (CoC) gecertificeerd te zijn voor een of beide merken. Het bedrijf dient het gecertificeerde hout logistiek en administratief gescheiden te houden, opdat de juiste merknaam uiteindelijk op het product wordt meegegeven. Dit vergt nogal wat. De merken staan maar beperkt menging toe van houtstromen. Als er een merknaam op staat, moet dit ook wel kloppen vanwege hun merknaambescherming.

" Een houtleverancier met het STIP-certificaat verkoopt uitsluitend hout uit verantwoord beheerd bos"

SHR heeft 3 jaar geleden besloten vanwege de administratieve en logistieke eisen die de bestaande CoCs stellen aan hun certificaathouders een eigen regeling te ontwikkelen. Merknaambescherming en menging zijn geen issue als je niet als uitgangspunt een CoC neemt maar wanneer het een bedrijfsverklaring is. Bij een CoC kan men naast het ene merk ook het andere merk of zelfs niet gecertificeerd hout verwerken, vandaar de regeldruk van die regelingen. Het uitgangspunt van de STIP-regeling is dat het bedrijf alléén hout inkoop uit verantwoord beheerd bos. Er is geen keuze meer, alleen de keuze voor 100% verantwoord hout. Hierdoor wordt een zeer eenvoudige regeling mogelijk.

Colofon

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen; Website: www.tropischebossen.nl; Email: vereniging@tropischebossen.nl; Redactie: Caspar Verwer, Paul Zambon, Quirine Hakkaart; Simone van Santen de Hoog; Ontwerp/opmaak: Saskia Grootemaat, Caspar Verwer; Email redactie: vtbnieuws@tropischebossen.nl

De Vereniging Tropische Bossen heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen die vanuit verschillende achtergronden en posities geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

Ook schrijven in deze nieuwsbrief? Stuur je stuk of suggesties naar: vtbnieuws@tropischebossen.nl

Een houtleverancier met het STIP-certificaat verkoopt uitsluitend hout uit verantwoord beheerd bos, omdat hij alleen dit hout inkoop. Dat heeft als voordeel dat een afnemer, als hij geen bestaand merk heeft geëist, geen facturen meer hoeft te controleren om te zien of hij wel heeft gekregen wat hij heeft gevraagd. De controle op STIP-certificatie wordt gedaan door een minimaal voor NEN EN ISO 17021-1 geaccrediteerde certificatie-instelling. De controle vindt net als bij de CoC-regelingen eens per jaar plaats en richt zich met name op de check van de inkoopfacturen, immers: 100% verantwoord inkopen is ook 100% verantwoord verkopen.

Een STIP gecertificeerd bedrijf heeft er voor gekozen 100% hout uit verantwoord beheerde bossen in te kopen. Het STIP-bedrijf stimuleert en promoot daarmee op ultieme wijze de groei van bestaande duurzame bosbeheerssystemen als FSC en PEFC. Consequentie is namelijk dat bedrijven simpelweg de laatste stap zetten naar 100%. Dit betekent in de praktijk nogal wat, want men moet een duidelijke beleidsmatige keuze voor 100% maken, dus de stap zetten naar alleen gecertificeerd materiaal, wat vaak ook betekent dat men moet nadenken over andere houtsoorten of zelfs een andere productsamenstelling. Wat deze stap naar 100% voor een bedrijf ook precies inhoudt, in alle gevallen komt er méér vraag naar hout afkomstig uit gecertificeerde bossen.

STIP is bedacht voor bedrijven achteraan in de verwerkingsketen. Met het STIP-certificaat kunnen deze bestaande CoC-systemen combineren, terwijl er geen bijkomende administratieve of logistieke verplichtingen zijn en er geen controleverplichting rust op klanten (STIP = STIP). STIP biedt houtverwerkers en bouwbedrijven daarmee de mogelijkheid om zich eenvoudig maar wel op ultieme wijze te onderscheiden. Een STIP-bedrijf levert immers uitsluitend hout uit verantwoord beheerde bossen en draagt daarmee door toenemende vraag bij aan de groei van duurzaam beheerd bos in de wereld. ■

Wie, wat, waar...

>> Het bestuur zoekt enthousiaste nieuwe leden, waaronder een penningmeester. Heb je interesse? Meld je dan aan via vereniging@tropischebossen.nl of rechtstreeks bij een van de zittende bestuursleden.